

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlarini bo'yicha prorektor

A. Esanov

2024-yil

ARXEOLOGIYA FANIDAN
SILLABUS

(Kunduzgi ta'lim 1-kurslar uchun)

Bilim sohasi: 200000-San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 220000-Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi: 60220300-Tarix

Termiz-2024

Modul / FAN SILLABUSI
60220300 – Tarix ta'lim
yo'nalishi

Fan nomi:	Arxeologiya
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	TO*TR704
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Auditoriya soati	60
Ma'ruza	30
Seminar	30
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FMI	Fanni o'qitishdan maqsad –“Arxeologiya” fanining mazkur dasturi davlat standartlari bo'yicha bakalavriat darajasidagi malakali mutaxassislar tayyorlashni, ularga Arxeologiya fanida arxeologik yodgorliklarni turlari, arxeologik manbalar, madaniy qatlam va stratigrafiya, geologik va tabiiy geografik sharoitda arxeologik yodgorliklarning joylashuvi, arxeologik yodgorliklarni qidirib topish, arxeologiya va tarix, dala hujjatlari va ularni yuritish to'g'risida bilimlar berishni maqsad qilib qo'yadi. Arxeologiyani o'rganish shuning uchun kerakki, u soxta tarixiy tushuncha va tarixiy xotirasizlikka barham beradi, milliy g'oya va mafkura takomillashuvini tezlashtiradi.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan boshlang'ich bilimlar

1.	O'zbekiston tarixi (O'ZBT108)
2.	Etnologiya (ETM 2204)
3.	O'zbek davlatchiligi tarix (O'DTM 2706)
4.	Arxivshunoslik (ArxShM 2504)
5.	Tarixiy etnologiya (TE204)
6.	Markaziy Osiyo xalqlari madaniyati tarixi (MOXMT108)
7.	Muzyshunoslik (MUZ204)

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilim jihatidan:</i>	
TN1	Arxeologiya fani talabalarni kelajakda voqea-hodisalarni oldindan ko'ra bilishga ko'maklashish; etuk mutaxassislar bo'lib etishishlarida yordamlashish	
TN2	O'zi yashayotgan va atrofdagi hududlar tarixini bilishga qiziqtirish; bo'lajak mutaxassis kadrlarga chuqur milliy va umuminsoniy tarixiy, g'oyaviy-siyosiy, ilmiy-nazariy dunyoqarashni singdirish shu maqsadda arxeologiya ilmi keng o'rgatish;	
TN3	Yoshlarda milliy tafakkur, g'urur va o'zlikni, milliy vijdon va umuminsoniy barkamollikni tarbiyalash;	
TN4	Arxeologiyada etnografiya va toponomikaga oid xususiyatlarni <i>biladi</i>	
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>	
TN5	Yoshlarga milliy va tarixiy qadriyatlarini e'zozlash, asrab-avaylash ruhini singdirish, ularda yuksak axloqiy fazilatlarini tarbiyalash;	
TN6	Yoshlarni Vatan va xalq, millat, farzand, ota-ona, tabiat va jamiyat oldidagi muqaddas burchlarini chuqur his etish va ularga sadoqat ruhida tarbiyalash;	
TN7	Arxeologik tadqiqotlar bilan bog'liq tushuncha;	
TN8	Arxeologik yodgorliklarni tahlil qilish <i>ko'nikmalariga ega bo'ladi.</i>	
	Fan mazmuni	
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) 1-Semestr	Soat
M1	Arxeologiya fanning predmeti, maqsadi va vazifalari.	2
M2	Paleolit davri moddiy madaniyati.	2
M3	Mezolit davri xo'jaligi va moddiy madaniyati.	4
M4	Neolit davri madaniyatlari xususiyatlari.	4
M5	Eneolit davri tarixiy-madaniy jarayonlari.	4
M6	Bronza davri jarayonlari va moddiy madaniyati.	2
M7	Temir davri xususiyatlari.	4
M8	Antik davri madaniyati va san'ati.	4
M9	O'rta Osiyoning ilk o'rta asrlar moddiy madaniyati.	2
M10	O'rta Osiyoning o'rta asrlar shaharsozlik xususiyatlari.	2
Jami:		30
	Mashg'ulotlar shakli: Seminar (S) I - semestr	Soat
S1	Arxeologiya fanning predmeti, maqsadi va vazifalari.	2
S2	Paleolit davri moddiy madaniyati.	2
S3	Mezolit davri xo'jaligi va moddiy madaniyati.	4
S4	Neolit davri madaniyatlari xususiyatlari.	4
S5	Eneolit davri tarixiy-madaniy jarayonlari.	4

S6	Bronza davri jarayonlari va moddiy madaniyati.	2
S7	Temir davri xususiyatlari.	4
S8	Antik davri madaniyati va san'ati.	4
S9	O'rta Osiyoning ilk o'rta asrlar moddiy madaniyati.	2
S10	O'rta Osiyoning o'rta asrlar shaharsozlik xususiyatlari.	2
Jami:		30
Mustaqil ta'lim (MT)		
№	Topshiriqlar va bajarilish tartibi	Muddati/soat
JN uchun. I-topshiriq. Seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish		
MT 1	Fan yuzasidan berilgan seminar mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy vazifalarini bajarish	Semestr davomida 20 soat
MT 2	Arxeologiya faning maqsad va vazifalari.	Semestr davomida 20 soat
MT 3	Paleolit davri moddiy madaniyati.	
ON uchun. II-topshiriq:		
MT 4	Mezolit davri xo'jaligi va moddiy madaniyati. <i>Mavzular doirasida doklat va videorolik tayyorlash</i>	3-8 hafta 20 soat
MT 5	Neolit davri madaniyatlari xususiyatlari. <i>Mavzular doirasida doklat va videorolik tayyorlash</i>	
MT 6	Eneolit davri tarixiy-madaniy jarayonlari <i>Mavzular doirasida doklat va videorolik tayyorlash</i>	
MT 7	Bronza davri jarayonlari va moddiy madaniyati.	9-14 hafta 30 soat
MT 8	Antik davri madaniyati va san'ati.	
MT 9	O'rta Osiyoning ilk o'rta asrlar moddiy madaniyati.	
MT 10	O'rta Osiyoning o'rta asrlar shaharsozlik xususiyatlari.	
MT 11	O'rta Osiyoning o'rta asrlar moddiy madaniyati.	
MT 12	Madaniy-tarixiy jarayonlarni o'rganishda arxeologiya fanining ahamiyati. <i>Mavzularida o'zbek va chet tilida kichik konferensiya tayyorlash va ijtimoiy tarmoqqa joylash</i>	

YN uchun. III-topshiriq:		
MT 13	Yakuniy nazorat savollarining kamida 50 foiz qismi mustaqil ta'lim mavzularidan tuziladi	25/15
Jami:		90
		50/30

Mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatda topshirmagan (kech bajargan) talabalarning mustaqil ta'lim topshiriqlari qabul qilinmaydi va ushbu mustaqil ta'lim uchun ajratilgan ballar qo'yilmaydi. Maslahat olish uchun aloqa Xudayberdiyev Shamsutdin Tulqinovich (90) 519-50-66

Asosiy adabiyotlar	
1.	Kabirov J., Sagdullaev A. Toshkent «O'qituvchi» 1990
2.	Avdusin D.A. Основы археологии М., «Выsshaya shkola» 1989
3.	Djurakulov M.D. Avanesova N.A. Istoriografiya epoxi bronzы Sredney Azii. Uchebnoe posobie. Samarkand: Izd.SamGU. 1983. pdf.
4.	Lunina S.B. Arxeologiya Sredney Azii. Uchebnoe posobie. Tashkent. 1986. pdf.
5.	Ryndina N., Degtyareva A. Eneolit i bronzovyy vek. Uchebnoe posobie. M. 2002. Djvu
6.	Arxeologiya Zarubejnoj Azii. M., «Выsshaya shkola» 1986
7.	Egamberdieva N.A. Arxeologiya. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2011.
8.	C.Турсунов. Термиз шаҳар тарихи. 2019
Qo'shimcha adabiyotlar	
10.	C.Н.Турсунов. Имом Абу Исо Ат-Термизий ва Термизий алломалар. 2021
11.	Narodы Mira. Seriya. M. 1954- 1966.
12.	Annaev T., Shaydullaev Sh. Surxondaryo tarixidan lavhalar. T., 1997.
13.	Beleniskiy A.M., Bentovich I.B., Bolshakov O.G. Srednevekovyy gorod Sredney Azii. L., 1973
14.	Brey U., Tramp D. Arxeologicheskiy slovar M., «Progress» 1990
15.	Drevneyshie gosudarstva Kavkazai Sredney Azii. M. «Выsshaya shkola» 1985
16.	Yelenek Ya. Bolshoy illyustrirovannaya tlas perv ob etnogo chelo veka M., 1982
17.	Lamberg-Karlovskiy, Sablov Dj. Drevnie sivilizatsii. Blijniy Vostok i Mezoamerika. M., «Nauka» 1992
18.	Masson V.M. Pervaya sivilizatsiya M., «Выsshaya shkola» 1985
19.	Seton Lloyd. Arxeologiya Mesopotamii M., «Nauka» 1984
20.	E.Qobulov. Sharqiy Buxoro tarixi. 2021
21.	E.Qobulov. Surxondaryo tarixi. 2021
Axborot manbalari	
1.	www.history.ru
2.	www.natypa.com

3.	www.arxeologiya.py
4.	www.arxeologiya.com
5.	tdpu-intranet.ped
6.	www.yandex.ru
7.	www.rambler.ru
8.	www.google.ru

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho (90-100 ball) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho (70-89ball) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;

- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho (60-69 ball) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho (0-59) bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Sh. Xudayberdiyev – "Tarix" kafedrasida katta o'qituvchisi
E-mail:	xudayberdiyev66@gmail.com / tel.: (90) 519-50-66
Tashkilot:	Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, "Tarix" kafedrasida
Taqrizchilar:	Xoliqov Z.E. – TerDU, "Arxeologiya" kafedrasida. Tarix fanlari nomzodi, dotsent T. Pardayev – TerDU, "Jahon tarixi" kafedrasida. Tarix fanlari doktori, dotsent.

Mazkur Sillabus Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Kengashining 2024 yil _ avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Tarix" kafedrasining 2024 yil _ avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarmachiboshligi: **Z. Turayev**

Fakultet dekani: **S. Bazarov.**

Kafedra mudiri: **dot. F.J. Yormatov**

Tuzuvchi: **katta o'qituvchi Sh. Xudayberdiyev**

